

POSTANOWIENIE Z DNIA 15 GRUDNIA 2005 R.
I KZP 46/05

Wpis do wykazu, o którym mowa w art. 49a § 2 zd. 2 k.k., ma charakter konstytutywny.

Przewodniczący: Prezes SN L. Paprzycki.

Sędziowie SN: K. Cesarz (sprawozdawca), W. Kozielowicz.

Prokurator Prokuratury Krajowej: A. Herzog.

Sąd Najwyższy w sprawie Krzysztofa S., po rozpoznaniu, przedstawionego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w Z., postanowieniem z dnia 4 października 2005 r., zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy wpis do wykazu, o którym mowa w art. 49 a § 2 k.k. zd. drugie, jest wystarczający do zasądzenia na rzecz tego podmiotu nawiązek i świadczeń pieniężnych, czy też niezbędne jest opublikowanie tego wykazu w formie obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Ministra Sprawiedliwości (art. 49a § 2 k.k. zd. ostatnie)”.

p o s t a n o w i ł odmówić podjęcia uchwały.

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Okręgowy w Z. wystąpił z przedstawionym wyżej pytaniem prawnym w następującej sytuacji procesowej.

Sąd Rejonowy w T. wyrokiem z dnia 20 czerwca 2005 r., uznawszy Krzysztofa S. za winnego dokonania czynu z art. 178a § 2 k.k., między innymi orzekł od oskarżonego na podstawie art. 49 § 2 k.k. świadczenie pieniężne w kwocie 100 zł na rzecz Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Rehabilitacji i Pomocy Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych w Z.

Wyrok ten zaskarżył prokurator, zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art. 49 § 2 k.k. przez orzeczenie świadczenia pieniężnego na rzecz organizacji, która nie widnieje w wykazie stanowiącym załącznik do obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 marca 2005 r. w sprawie wykazu instytucji, organizacji społecznych, fundacji i stowarzyszeń, o których mowa w art. 47 k.k. i art. 49 k.k., opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Ministra Sprawiedliwości nr 2 z 2005 r., poz. 6.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie świadczenia pieniężnego na rzecz organizacji podanej w tym wykazie.

Na rozprawie w dniu 4 października 2005 r., przed przekazaniem zagadnienia do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, Sąd odwoławczy uzupełnił przewód sądowy o decyzję Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2005 r. DNWO I 528-261/05, podjętą na podstawie art. 104 § 1 k.p.a. oraz art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny i ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 243, poz. 2426), o wpisaniu Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Rehabilitacji i Pomocy Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych, do wykazu instytucji, organizacji społecznych, fundacji i stowarzyszeń, o których mowa w art. 47 i 49 k.k.

Rozpoznając apelację, Sąd Okręgowy „powziął wątpliwość w przedmiocie charakteru publikacji wykazu, o którym mowa w art. 49a § 2 k.k., w Dzienniku Urzędowym Ministra Sprawiedliwości”, na kanwie której sformułował przedstawione zagadnienie prawne.

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o odmowę podjęcia uchwały.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie zauważyć należy zbyt szeroki zakres sformułowanego pytania. Obejmuje ono również nawiązkę, mimo że żadna kwestia prawna, dotycząca tego środka karnego, nie wyłoniła się przy rozpoznawaniu apelacji. Przede wszystkim jednak, warunkiem wystąpienia w trybie art. 441 § 1 k.p.k. jest konieczność dokonania zasadniczej wykładni ustawy. Taka wykładnia wchodzi w rachubę jedynie w odniesieniu do niejasno lub wadliwie zbudowanych przepisów prawnych, które z tych powodów mogą być rozbieżnie interpretowane i, co za tym idzie, stosowane. Zawężanie prawa Sądu Najwyższego do autorytatywnej wykładni wynika z samodzielności jurysdykcyjnej sądu rozpoznającego sprawę (art. 8 § 1 k.p.k.). Zasada ta ulega ograniczeniu w razie udzielenia odpowiedzi na zagadnienie prawne, ponieważ uchwała Sądu Najwyższego jest w danej sprawie wiążąca (art. 441 § 3 k.p.k.).

W niniejszej sprawie nie ma potrzeby takiej ingerencji, ponieważ interpretacja art. 49a § 2 k.k., w poddanym rozważeniu zakresie, nie nastrocza obiektywnych trudności. Norma zawarta w zdaniu pierwszym art. 49a § 2 k.k., co do świadczenia pieniężnego orzekałego w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 178a k.k., odsyła m. in. do art. 49 § 2 k.k., a ten z kolei do art. 47 § 3 k.k. To odesłanie, służące osiągnięciu skrótości tekstu, powinno skupić uwagę Sądu odwoławczego na tym ostatnim przepisie, bowiem w jego treści znajduje się odpowiedź na postawione pytanie. Warunkiem koniecznym, a zarazem wystarczającym, orzeczenia świadczenia pieniężnego, wymienionego w art. 39 pkt 7 k.k., jest uprzednie wpisanie uprawnionego podmiotu (instytucji, stowarzyszenia, fundacji lub organizacji społecznej) do wykazu prowadzonego przez Ministra Sprawiedliwości. Do takiego wniosku prowadzi nie tylko wykładnia językowa przepisu art. 47 § 3 k.k., ale również znaczenie prawne użytego w tym przepisie pojęcia „wpis”. Minister Sprawiedliwości, jako organ admini-

stracji publicznej, załatwia sprawy przez wydanie decyzji (art. 104 § 1 k.p.a.). Decyzja uwzględniająca wniosek zainteresowanego podmiotu o wpisaniu go do wykazu, o którym mowa w art. 49a § 2 k.k., ma normatywne umocowanie również w treści art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny i ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 243, poz. 2426). Dlatego decyzja o wpisie nie jest tylko czynnością władczą, ale również ma charakter konstytutywny (na temat natury wpisów dokonywanych przez organy administracji publicznej zob. T. Stawecki: Rejestry publiczne. Funkcje instytucji, Warszawa 2005, s. 62-71, 89, 91-92). Wpis do wykazu (mówiąc językiem użytym w art. 49a § 2 zd. 2 k.k.) tworzy więc prawo podmiotu do orzekania na jego rzecz świadczenia pieniężnego wymienionego w art. 39 pkt 7 k.k. Publikowanie wykazu, mimo że następuje w formie obwieszczenia, nie spełnia takiej roli. Publikowanie realizuje funkcję informacyjną rejestrów publicznych, do których zaliczyć należy omawiany wykaz (zob. T. Stawecki, *op. cit.*, s. 28-30, 42-43). Ustawodawca nie bez powodu (zasada racjonalności ustawodawcy) określił w art. 49a § 2 k.k., że „wykaz jest publikowany”, a nie ogłaszany. Termin „ogłaszanie” wiązany jest przede wszystkim z czynnością urzędowego podania treści aktu normatywnego do wiadomości publicznej (S. Wronkowska: Podstawowe pojęcia prawa i prawoznawstwa, Poznań 2003, s. 124). To ogłoszenie aktu normatywnego warunkuje jego wejście w życie (art. 88 ust. 1 Konstytucji RP, zob. także A. Redelbach: Wstęp do prawoznawstwa, Toruń 1999, s. 188). Katalog źródeł powszechnie obowiązującego prawa jest określony w Konstytucji i ma charakter zamknięty. Nie zawiera obwieszczeń (art. 87 ust. 1). Przepis art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 5, poz. 1606 ze zm.), wydany na podstawie art. 88 ust. 2 Konstytucji, określa, że w dziennikach urzędowych, o których mowa w ust. 1 art. 12 tej ustawy, a więc i w Dzienniku Urzędowym Ministra Spra-

wiedliwości, publikuje się obwieszczenia. Podobnie stanowi art. 3 ust. 2 wskazanej wyżej ustawy z dnia 8 października 2004 r., a mianowicie, że wykaz jest publikowany w formie obwieszczenia. O tym, że publikacja wydana w formie obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Ministra Sprawiedliwości nie wywołuje skutków prawotwórczych, świadczy również, wynikająca z tego ostatniego przepisu, rozbieżność czasowa między początkiem prowadzenia wykazu a jego publikacją. Minister Sprawiedliwości prowadzi wykaz od dnia ogłoszenia tej ustawy, tj. od dnia 15 listopada 2004 r., ale miał obowiązek jego opublikowania dopiero po upływie 4 miesięcy od ogłoszenia tej ustawy. Na realizację tylko funkcji informacyjnej wykazu wskazuje również nieregularność jego publikowania (patrz zd. ostatnie art. 49a § 2 k.k.). Wykluczone jest uzależnianie istnienia ustawowo przyznanego podmiotowi prawa (art. 47 § 3 k.k.) od czasu opublikowania źródła poznania prawa; czasu wybranego arbitralnie przez organ administracji publicznej (organ wykonawczy), a nie przez ustawodawcę. Podsumowując: jest oczywiste, że tylko wpis do wykazu, o którym mowa w art. 49a § 2 zd. 2 k.k., ma charakter konstytutywny. Dlatego opublikowanie tego wykazu (art. 49a § 2 zd. ostatnie k.k.) nie warunkuje orzekania świadczenia pieniężnego wymienionego w art. 39 pkt 7 k.k., co oczywiście dotyczy także nawiązki (art. 47 k.k.).

Na marginesie należy zauważyć, że gdyby przed przekazaniem zagadnienia prawnego, w kręgu rozważań Sądu Okręgowego znalazła się kwestia dopuszczalności konwalidacji braku określonego podmiotu na wykazie prowadzonym przez Ministra Sprawiedliwości, przez wpisanie tego podmiotu do wykazu w dniu 5 lipca 2005 r., mogłoby się okazać, że również z tego powodu nie było przesłanek do wyłonienia się zagadnienia prawnego.

Mając na względzie powyższe, należało odmówić podjęcia uchwały.